

gemeente
Haarlemmermeer

nota van B&W

Onderwerp Startnotitie preventief jeugdbeleid 2025-2030

Portefeuillehouder Marjolein Steffens-van de Water
Collegevergadering 15 april 2025
Inlichtingen Charisma Kandhai
Registratienummer 12015183

1. Voorstel

Collegebesluit(en):

Het college heeft besloten om:

1. de startnotitie 'Preventief jeugdbeleid 2025-2030' vast te stellen met de voorgestelde thema's:
 1. ouderbetrokkenheid en laagdrempelige ondersteuning;
 2. bevorderen van mentaal en fysiek welzijn;
 3. aandacht voor de leefomgeving van het kind;
 4. veerkrachtig in een kansrijke omgeving;
2. deze nota ter bespreking aan te bieden aan de raad.

2. Samenvatting

Het huidige preventieve jeugdbeleid, 'Jong in Haarlemmermeer 2020-2024' (2020.0003103) is aan actualisering toe. Met deze startnotitie starten wij het proces van beleidsontwikkeling. We vragen de raad om deze startnotitie te bespreken. Het doel van het preventief jeugdbeleid is dat kinderen en jongeren tot 23 jaar in onze gemeente gezond, veilig en kansrijk opgroeien.

Het nieuwe preventieve jeugdbeleid is gebaseerd op recente onderzoeksresultaten en nieuwe inzichten. Dit beleid richt zich niet alleen op kinderen en jongeren zelf, maar ook op de leefomgeving waarin zij opgroeien, zoals het gezin, de school of opvang, de sociale omgeving en de ondersteunende professionals. Een positieve leefomgeving met gunstige omstandigheden versterkt de veerkracht, verkleint de kans op risicogedrag en maakt het mogelijk om gezins- of gedragsproblemen tijdig te signaleren en zoveel mogelijk te voorkomen. Hierdoor kunnen maatschappelijke kosten, waaronder die voor jeugdhulp, worden verlaagd, zodat de beschikbare middelen ingezet kunnen worden voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren. Hiermee voldoen wij aan artikel 2.2 van de Jeugdwet en sluiten we aan op de Hervormingsagenda Jeugd.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Preventie als taak voor de gemeente

Wij zetten ons actief in voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Met diverse initiatieven op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en veiligheid bieden we een

stevige basis voor hun toekomst. We zien dat de samenleving en de uitdagingen waar kinderen en jongeren mee te maken hebben, continu veranderen. Factoren zoals de toenemende mentale druk, de invloed van sociale media, veranderingen in gezinssituaties en een groeiende groep die te maken krijgt met problemen zoals schooluitval of schulden, vragen om een herijking van ons beleid. Daarnaast zijn er landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals een toenemende vraag naar vroegtijdige signalering en de oplopende maatschappelijke kosten voor jeugdhulp, inzichten die ertoe leiden ons preventief jeugdbeleid te actualiseren.

We willen dat alle kinderen en jongeren in Haarlemmermeer veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Daarom ontwikkelen we een vernieuwd preventief jeugdbeleid. Hierin spelen we in op actuele en toekomstige uitdagingen, sluiten we nog beter aan bij de behoeften van kinderen en jongeren en zetten we bestaande initiatieven effectiever in. Zo zorgen we ervoor dat Haarlemmermeer een gemeente blijft waar kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Jeugdwet

Preventie is specifiek vastgelegd in de artikelen 2.1 tot en met 2.3 van de Jeugdwet. Deze artikelen verplichten gemeenten om doelen te stellen en voorzieningen te organiseren die gericht zijn op het bevorderen van de (mentale) gezondheid en ontwikkeling van kinderen en jongeren. Hierbij moet aandacht zijn voor het betrekken van de leefomgeving van kinderen en jongeren en het voorkomen van zorg- en ondersteuningsbehoeften. Gemeenten moeten passende preventieve maatregelen nemen om te voorkomen dat kinderen in de jeugdhulp terechtkomen, zodat de vraag naar jeugdhulp minder wordt. Door het vaststellen van het preventief jeugdbeleid geven we invulling aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Jeugdwet.

De Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 is opgesteld door het rijk, de gemeenten, zorgaanbieders, zorgprofessionals en cliëntorganisaties. De hervormingsagenda benadrukt het belang van preventie door het versterken van de sociale basis, het integreren van beleid over verschillende domeinen heen en het bieden van laagdrempelige ondersteuning aan ouders en kinderen. De hervormingsagenda streeft naar een meer geïntegreerde en efficiënte aanpak van jeugdproblematiek, waarbij de verbinding wordt gelegd met aanpalende domeinen zoals volwassenenzorg, onderwijs, sport, veiligheid en wonen. De agenda legt een sterke nadruk op preventie om te waarborgen dat kinderen en jongeren alleen jeugdhulp ontvangen wanneer dat echt nodig is. Dit wordt bereikt door in te zetten op brede voorzieningen en het versterken van de sociale basis. Daarnaast wordt gestreefd naar passende en laagdrempelige zorg voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren.

Welk doel wordt nagestreefd?

Een positieve leefomgeving, zowel thuis als in de sociale omgeving, zorgt ervoor dat kinderen en jongeren zich beschermd en veerkrachtig voelen. Dit vermindert de kans op risicogedrag, zoals criminaliteit, schulden, gedragsproblemen, schoolverzuim, verslavingen en psychische gezondheidsproblemen. Er is in een positieve leefomgeving ruimte voor het vroegtijdig signaleren van bijvoorbeeld gezinsproblemen, gedragsproblemen of mentale gezondheidsproblemen. Dit maakt het mogelijk om tijdig hulp en ondersteuning te bieden, wat het risico op verergering en escalatie verkleint. Door in te zetten op een omgeving die steun, veiligheid en kansen biedt, kunnen veel risicofactoren in een vroeg stadium herkend en ondervangen worden. Dit helpt niet alleen bij het versterken van de veerkracht van kinderen en jongeren, maar vergroot ook de kans op een positieve ontwikkeling op het gebied van welzijn, gedrag en sociale betrokkenheid.

Laagdrempelige ondersteuning

Een sterke sociale basis biedt ondersteuning aan ouders, bijvoorbeeld door opvoedondersteuning, informatie en contact met andere ouders. Dit draagt bij aan een positieve opvoedomgeving, wat de ontwikkeling van kinderen en jongeren ten goede komt en helpt om problemen zoals verwaarlozing of mishandeling te voorkomen. Het versterken van de sociale basis betekent ook dat kinderen en jongeren en gezinnen zonder belemmeringen toegang hebben tot lokale voorzieningen zoals sportclubs, culturele activiteiten, jongerencentra en laagdrempelige zorg. Deze voorzieningen bieden niet alleen kansen voor ontwikkeling, maar zorgen ook voor extra steun en betrokkenheid voor gezinnen. Op dit thema wordt ook aansluiting gezocht bij de nog op te stellen 'Visie Sociale Basis'. Deze visie wordt na het zomerreces aan de raad gepresenteerd.

We kijken breder dan alleen naar het kind of de jongere. Factoren zoals het gezin, de school, de buurt en de bredere sociale omgeving spelen een cruciale rol in de kansen en uitdagingen die zij ervaren. Door niet alleen naar kinderen en jongeren, maar ook naar deze omgevingsfactoren te kijken, begrijpen we beter welke ondersteuning nodig is om een gezonde en kansrijke ontwikkeling te bevorderen.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen een raadsvoorstel Preventief jeugdbeleid 2025-2030 op. In het raadsvoorstel beschrijven we onze visie op het voorkomen van problemen bij kinderen en jongeren en het bevorderen van gezond, veilig en kansrijk opgroeien en de thema's waarop we ons de komende vijf jaar gaan richten. Naast het raadsvoorstel preventief jeugdbeleid wordt een bijbehorend uitvoeringsprogramma opgesteld. Het uitvoeringsprogramma maakt een gedetailleerde en beter afgebakende uitvoering mogelijk. Zo kunnen we gerichte acties ondernemen, duidelijk afspreken wie wat doet en samen zorgen dat we echt een verschil maken voor de jeugd. Zowel bij het raadsvoorstel als bij het uitvoeringsprogramma wordt aansluiting en samenwerking gezocht met reeds bestaande programma's, waaronder Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en het landelijke Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord.

De thema's voor het preventief jeugdbeleid zijn bepaald op basis van data en participatie van lokale partners op het gebied van veiligheid, sport en cultuur. We hebben gesprekken gevoerd met onder andere scholen, de Participatieraad, de jongerengemeenteraad en Meerwaarde. Met een aantal partners gaan we de komende periode vaker in gesprek om te zorgen dat het beleid goed aansluit op de praktijk.

Data

Lokale trends en ontwikkelingen

We benutten lokale onderzoeken en registraties die inzicht geven in ontwikkelingen met betrekking tot onze kinderen en jongeren. Er wordt gebruik gemaakt van onderzoeken van GGD Kennemerland en het Jeugdonderzoek van onze gemeente. Dit biedt inzicht in belangrijke thema's zoals mentale gezondheid, sociale veiligheid, leefstijl (bijvoorbeeld alcohol- en drugsgebruik), sociale media gebruik en schoolervaringen. Er is ook gebruik gemaakt van lokale cijfers over schooluitval en -verzuim, jeugdhulp, werkloosheid, en sociaaleconomische status. Deze data helpen om kwetsbare groepen te identificeren die extra aandacht nodig hebben en voor wie meer preventieve maatregelen nodig zijn.

Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

De lokale gegevens zijn aangevuld met maatschappelijke ontwikkelingen en gegevens van onder meer het Nederlands Jeugdinstituut, het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid en cijfers over het gebruik van jeugdhulp. Daarnaast worden ook actuele inzichten meegenomen, zoals de impact van digitale media, de toename van mentale gezondheidsproblemen, de gevolgen van armoede, woningnood en de invloed van de coronapandemie op welzijn en ontwikkeling. Zo wordt niet alleen gekeken naar cijfers, maar ook naar bredere maatschappelijke trends die van belang zijn bij het vormgeven van jeugdbeleid.

Participatie van betrokkenen

Interviews en gesprekken

Er zijn gesprekken gevoerd met jongeren en professionals die in contact staan met de doelgroep. Zo is er inzicht verkregen in de dagelijkse uitdagingen van jongeren en aan welke preventieve maatregelen zij behoefte hebben.

Betrekken van scholen en maatschappelijke organisaties

Scholen en maatschappelijke organisaties spelen een cruciale rol in het welzijn van de jeugd. Door hun ervaringen en perspectieven te betrekken, kan het beleid beter worden afgestemd op de context waarin het beleid moet worden uitgevoerd. We zoeken continu de dialoog met hen op, zodat het beleid goed aansluit op de praktijk.

Expertmeeting

Op 6 maart 2025 is een expertmeeting georganiseerd. Daarbij is met 31 interne- en externe partners gesproken over de thema's veiligheid, mentale gezondheid, jeugdparticipatie, opgroeien in een kansrijke omgeving en een veerkrachtige jeugd. Er is waardevolle informatie ingebracht door de partners en er hebben leerzame groeps gesprekken plaatsgevonden. Met een aantal partners wordt nog verder gesproken over specifieke onderwerpen.

Voorgestelde thema's preventief jeugdbeleid 2025-2030

Het nieuwe beleid bevat thema's die bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Deze thema's geven het beleid een duidelijke richting en zijn gericht zijn op een positieve leefomgeving en het versterken van de veerkracht en de sociale basis. We stellen voor in het raadsvoorstel Preventief jeugdbeleid 2025-2030 de volgende thema's op te nemen:

1. Ouderbetrokkenheid en laagdrempelige ondersteuning

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen en spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van het kind. Door kinderen en jongeren en hun ouders handvatten te geven om stress, verandering en uitdagingen het hoofd te bieden, kunnen zij beter terugveren na moeilijke situaties. Aandachtspunten bij dit thema zijn:

- Vroegtijdige signalering
Door ouders bewust te maken van het tijdig herkennen van gezins-, gedrags- en mentale gezondheidsproblemen en door hen de handvatten en ondersteuning te bieden om vroeg te handelen, kunnen veel problemen voorkomen of vroegtijdig aangepakt worden.
- Bevorderen opvoedvaardigheden
Ouders die beschikken over de juiste vaardigheden kunnen beter omgaan met opvoeduitdagingen, zoals conflicten of gedragsproblemen. Zij zijn beter in staat om hun kinderen te begeleiden bij het ontwikkelen van veerkracht en probleemoplossende vaardigheden.
- Laagdrempelige ondersteuning
Vaak zijn ouders, vooral in situaties van stress of problemen, huiverig om hulp in te schakelen uit angst voor de complexiteit van het zorgsysteem of de perceptie van falen

in hun opvoeding. Laagdrempelige ondersteuning biedt een toegankelijke en niet-bedreigende manier om vragen te stellen en hulp te krijgen wanneer dat nodig is. We normaliseren de hulpvraag, waarbij we benadrukken dat uitdagingen en tegenslagen bij het leven horen en niet altijd specialistische zorg vereisen. Het gaat hierbij om het versterken van vaardigheden en eigenschappen die gezinnen helpen om beter om te gaan met tegenslagen.

2. Bevorderen van mentaal en fysiek welzijn

Uit de Gezondheidsmonitor van de GGD blijkt dat Haarlemmermeerse kinderen en jongeren hun mentale gezondheid minder vaak als goed ervaren dan het landelijk gemiddelde. Zij ervaren onder andere vaak stress, prestatiedruk en eenzaamheid. Door in te zetten op het bevorderen van het mentale en fysieke welzijn kan het preventief jeugdbeleid bijdragen aan het verminderen van gezondheidsproblemen, terwijl het tegelijkertijd de algemene levenskwaliteit van kinderen en jongeren verbetert.

Aandachtspunten bij dit thema zijn:

- Bevorderen mentale gezondheid
Het achterhalen van de oorzaken van mentale gezondheidsproblemen, zoals stress, onzekerheid, last van pestgedrag, of prestatiedruk, is een belangrijke eerste stap. Door deze oorzaken te identificeren, kunnen we gericht inspelen op de specifieke behoeften van kinderen en jongeren en passende maatregelen nemen.
- Tegengaan van verslavingen
Verslavingen, zoals drugs, alcohol, vaperen en (online) gokken kunnen niet alleen fysieke en mentale schade veroorzaken, maar ook de sociale ontwikkeling en schoolprestaties van kinderen en jongeren negatief beïnvloeden. Als er sprake is van verslaving is het betrekken van de leefomgeving belangrijk, maar is ook aandacht nodig voor de bredere sociaal-emotionele context. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkomen van eenzaamheid, stress en negatieve sociale invloeden die bijdragen aan risicogedrag.
- Bevorderen van een gezonde leefstijl
Het bevorderen van een gezonde leefstijl (zoals gezonde voeding, voldoende beweging en slaap) is een belangrijk aspect van gezond opgroeien. We maken kinderen en jongeren bewust van het belang van gezonde keuzes. Daarnaast is het belangrijk om aandacht te hebben voor de rol van sociale netwerken en de thuissituatie in het bevorderen van een gezonde leefstijl. Ouders en verzorgers spelen hierin een cruciale rol door het goede voorbeeld te geven en een omgeving te creëren die gezonde keuzes ondersteunt.
- Ruimte voor ontmoeten en spelen
Kinderen spelen minder vaak buiten. We weten dat het voor de mentale gezondheid van kinderen en jongeren belangrijk is om tijd door te brengen met leeftijdsgenoten. Waar de openbare ruimte dit toelaat creëren we ruimte voor ontmoeten en spelen.

3. Aandacht voor de leefomgeving van het kind

We hebben aandacht voor de leefomgeving van kinderen en jongeren. Hierbij gaat het om het gezin, de school/opvang, de sociale omgeving (vrienden, klasgenoten, buurtkinderen, sportmaatjes) en de professionele omgeving (hulpverleners, zoals jeugdzorgprofessionals, huisartsen, psychologen en maatschappelijk werkers). Deze groepen vormen de leefomgeving van kinderen en jongeren en zij hebben directe en indirecte invloed op hun welzijn. Door te investeren in een positieve leefomgeving versterken we de veerkracht van kinderen en jongeren en hun gezinnen en verminderen we de risico's op problemen zoals schooluitval, sociaal isolement en psychische klachten. Aandachtspunten bij dit thema zijn:

- Een veilige thuisomgeving

Een stabiele, ondersteunende thuisomgeving waarin het kind of de jongere zich veilig voelt bevordert zelfvertrouwen en de emotionele stabiliteit. Bedreiging, criminele uitbuiting, sexting, pesten en radicalisering vinden vooral online plaats. Dit kan ertoe leiden dat kinderen en jongeren zich, ondanks de fysieke veiligheid van het huis, achter een laptop of mobiele telefoon niet meer veilig voelen.

- Samen alert
Samen moeten we alert zijn op vroegtijdige signalering van problemen bij kinderen en jongeren. Het is belangrijk om problemen op tijd te herkennen en op te lossen. Naast de primaire opvoedtaak van de ouders, kunnen professionals, zoals leraren, huisartsen of jeugdprofessionals, een rol spelen. Samen met de ouders zijn zij alert op tekenen van bijvoorbeeld leerproblemen, emotionele achterstanden of gedragsproblemen.
- Integrale samenwerking
We streven naar een betere samenwerking tussen verschillende disciplines in de omgeving van kinderen en jongeren en hun gezinnen: ouders, onderwijs, zorg, welzijn, veiligheid, jeugdhulp en samenwerkingspartners (gemeente, welzijnsorganisaties, scholen, zorginstellingen, volwassenenzorg, huisartsen en schuldhulpverleners). We moeten elkaar goed weten te vinden. We werken hierin samen met kinderen en jongeren en het gezin. We zijn ons ervan bewust dat we moeten samenwerken met verschillende disciplines, omdat we vanuit verschillende omgevingen van het kind betrokken zijn.
- In het jeugddomein werken veel verschillende partijen samen
Het preventief jeugdbeleid moet bijdragen aan een gecoördineerde, gezamenlijke aanpak in de leefomgeving waarin kinderen en jongeren zich bevinden, tezamen met scholen, gemeenten, gemandateerde professionals, jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

4. Veerkrachtig in een kansrijke omgeving

In een veerkrachtige en kansrijke omgeving leren kinderen en jongeren omgaan met uitdagingen en obstakels, wat hen voorbereidt op een toekomst waarin zij zelfredzaam en zelfverzekerd hun weg kunnen vinden. Het is een omgeving die hen stimuleert om hun volledige potentieel te bereiken. Aandachtspunten bij dit thema zijn:

- Versterken van ondersteuning
Gezinnen moeten zich ondersteund voelen en tijdig hulp kunnen inschakelen wanneer dat nodig is. Dit geldt ook voor ouders die onder druk staan door bijvoorbeeld stress, werkdruk of financiële zorgen. We zorgen voor laagdrempelige ondersteuning bij basisbehoeften zoals huisvesting, inkomen, zorg en sociale verbondenheid. Wanneer deze fundamentele behoeften niet goed zijn geregeld, ontstaan er sneller problemen zoals armoede, eenzaamheid en gezondheidsklachten. Door de ondersteuning bij basisbehoeften te versterken, zijn gezinnen beter zelfredzaam en kunnen zij volwaardig meedoen in de samenleving.
- Een positieve schoolomgeving
We willen gelijke onderwijskansen voor alle kinderen creëren, ongeacht hun achtergrond. Het is essentieel om ervoor te zorgen dat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen en zijn of haar volledige potentieel kan benutten. Dit houdt niet alleen gelijke toegang tot onderwijs in, maar ook extra ondersteuning voor kinderen met specifieke leerbehoeften of achterstanden. Het voorkomen van schooluitval en verzuim is hierbij ook van belang. Door risicofactoren zoals afwezigheid, gedragsveranderingen en dalende prestaties vroegtijdig te signaleren, kunnen scholen snel ingrijpen. Het versterken van ouderbetrokkenheid en de communicatie tussen school en ouders speelt dan ook een cruciale rol in het voorkomen van schoolverzuim en schooluitval.

- Aandacht voor kwetsbare groepen
Specifieke groepen, zoals nieuwkomers, kinderen en jongeren uit gezinnen met lage inkomens, of kinderen en jongeren met een beperking, hebben vaak extra ondersteuning nodig om gelijke kansen te krijgen.
- Jeugdparticipatie
Het betrekken van de kinderen en jongeren bij beleid en besluitvorming is een belangrijk onderdeel van kansrijk opgroeien. Door kinderen en jongeren te laten meepraten en meedenken, krijgen ze een grotere verantwoordelijkheid voor hun eigen toekomst. We hebben hierin ook aandacht voor de 'stille stemmen'. Dat zijn de stemmen van kinderen en jongeren die minder mondig zijn.

3.3 Wat mag het kosten?

Aan de uitvoering van deze startnotitie zijn, naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden. Uitgangspunt is dat het uitvoeringsprogramma binnen de beschikbare budgetten wordt uitgevoerd. Eventuele extra kosten worden meegenomen in de integrale afweging bij een volgend P&C product.

Wat zijn de financiële risico's?

Onze gemeente loopt geen vermeldenswaardige financiële risico's bij de uitvoering van deze nota.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor vaststellen van een nieuw preventief jeugdbeleid. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het preventief jeugdbeleid. Binnen ons college is de portefeuillehouder Jeugd het eerste aanspreekpunt.

3.5 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

We vragen de raad om deze startnotitie te bespreken. Het raadsvoorstel preventief jeugdbeleid 2025-2030 wordt in september aan de raad ter besluitvorming aangeboden. Het uitvoeringsprogramma preventief jeugdbeleid 2025-2030 wordt in het derde kwartaal van 2025, na vaststelling van het raadsvoorstel preventief jeugdbeleid 2025-2030 door de raad, door ons college vastgesteld.

3.6 Welke overige informatie is beschikbaar?

In het raadsvoorstel preventief jeugdbeleid 2025-2030 worden de beleidstheorie en de beleidsindicatoren uitgewerkt volgens de Duisenbergmethode.

3.7 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

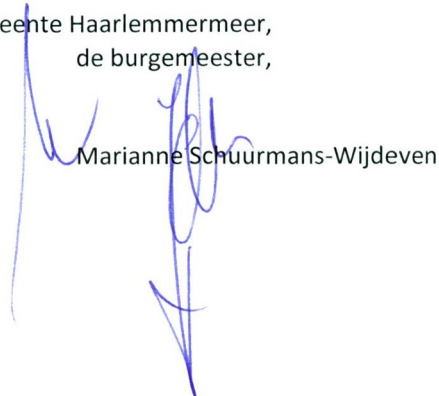
Deze nota heeft geen gevolgen voor de MRA en er zijn met betrekking tot het onderwerp preventief jeugdbeleid geen regionale afspraken gemaakt.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris, de burgemeester,

Cees Vermeer

Marianne Schuurmans-Wijdeven